

جمهوری اسلامی ایران

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

مدیریت امور نخبگان و دانشجویان استعداد درخشان

هجدهمین المپیاد علمی دانشجویان علوم پزشکی سراسر کشور

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شیوه نامه حیطه استدلال بالینی

۱۴۰۵

تهیه و تنظیم: کمیته علمی حیطه استدلال بالینی هجدهمین المپیاد دانشجویان علوم پزشکی کشور

مقدمه

در حال حاضر برگزاری آزمونهای سرنوشت ساز مقاطع بالینی به روش چندگزینه ای کمی نگر و متکی بر محفوظات و آزمون های شبه آسکی می باشد که اکثراً به منظور ارزیابی دانش و مهارت های فراگیران بوده و قادر به ارزیابی صلاحیت بالینی و توانایی استدلال بالینی فراگیر نمی باشند. یکی از اهداف مهم آموزش پزشکی، آموزش نحوه تفکر و استدلال کردن در تصمیم گیری های بالینی است. ارزیابی با آزمون های استدلال بالینی یکی از روش های بسیار خوب برای ارزیابی مهارت طبابت است و از این رو جایگاه ویژه ای دارد. برای ارزیابی حیطه استدلال بالینی آزمون های مختلفی طراحی شده است که شامل PMP, CRP, KF, SC, Puzzle و سناریونویسی می باشد.

در سالهای اخیر این نوع آزمون های پیشرفته به منظور ارزیابی مهارت استدلال بالینی و حل مسئله فراگیران و نیز گسترش این تفکر در فراگیران دانشگاه های پزشکی سراسر کشور، استفاده می شود. یکی از هدف مهم برگزاری آزمون استدلال بالینی المپیاد، آموزش و رواج دادن این روش از ارزیابی در فراگیران سراسر کشور می باشد.

«استدلال بالینی سازگار با شرایط خاص»

تاب آوری (Resilience) در پزشکی به توانایی فرد در حفظ کیفیت استدلال بالینی و تصمیم گیری حرفه ای در مواجهه با شرایط فشارزا، عدم قطعیت، خستگی، خطا و پیچیدگی های هیجانی اطلاق می شود. در محیط واقعی بالین، پزشکان به طور مستمر با اطلاعات ناقص، تغییرات پویا در وضعیت بیمار، محدودیت منابع و الزامات تصمیم گیری سریع مواجه اند؛ شرایطی که می تواند زمینه ساز بروز خطاهای شناختی و کاهش عملکرد بالینی شود. تاب آوری بالینی شامل پایداری شناختی، انعطاف پذیری در بازنگری فرضیات تشخیصی و درمانی، و توانایی اصلاح مسیر تصمیم گیری در پاسخ به داده های جدید است. المپیاد استدلال بالینی دوره هجدهم با محوریت تاب آوری و با عنوان استدلال بالینی سازگار با شرایط خاص، با هدف ارزیابی

توانمندی دانشجويان پزشکی در به کارگیری استدلال بالینی مؤثر در شرایط چالش برانگیز طراحی شده است. در این رویکرد، تمرکز ارزیابی بر توانایی مدیریت عدم قطعیت، شناسایی و اصلاح خطاهای شناختی، اولویت بندی تصمیمات بالینی و حفظ ایمنی بیمار در شرایط فشار تأکید می شود. این المپیاد می کوشد بستری برای شناسایی و پرورش دانشجویانی فراهم آورد که قادرند در مواجهه با موقعیت های پیچیده و پیش بینی ناپذیر بالینی، تصمیماتی دقیق، انعطاف پذیر و مبتنی بر مسئولیت حرفه ای اتخاذ نمایند.

نحوه برگزاری آزمون

آزمون در این حیطه در دو مرحله انفرادی و گروهی برگزار خواهد شد.

سوالات از دروس اصلی پزشکی (داخلی، کودکان، جراحی و زنان)
طراحی خواهند شد.

با توجه به ماهیت دروس عفونی و نورولوژی، سوالات مربوط به
این دروس در ذیل بیماری های داخلی قرار خواهند گرفت.

همچنین در این دوره از المپیاد با توجه به موضوع المپیاد تعدادی
سوال از دروس روان پزشکی و طب اورژانس هم طراحی می شود.

آزمون انفرادی

آزمون انفرادی در دو مرحله و به شرح زیر برگزار می شود:

◆◆ مرحله اول آزمون انفرادی (غربالگری)

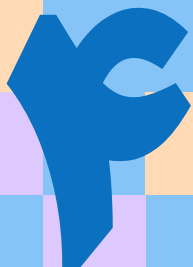
بخش اول آزمون انفرادی یک **آزمون غربالگری** است. دانشگاه های مختلف بسته به سهمیه ی تخصیص داده شده به آنها، داوطلبین خود را جهت شرکت در آزمون انفرادی مرحله ی غربالگری به دبیرخانه المپیاد معرفی خواهند کرد. این آزمون در یک یا چند مرکز از هر منطقه آمایشی کشور و توسط مرکز سنجش آموزش پزشکی برگزار خواهد شد.

بر اساس نتایج آزمون در این مرحله **۹۰ نفر** انتخاب خواهند شد. این ۹۰ نفر، تیم های شرکت کننده در مرحله گروهی را تشکیل خواهند داد. تیم ها به صورت **سه تا چهار نفره** از یک دانشگاه و یا دانشگاه های یک منطقه آمایشی تشکیل شوند. به این ترتیب این ۹۰ نفر منتخب در قالب حداکثر ۳۰ تیم در مرحله گروهی به رقابت خواهند پرداخت.

سوالات این آزمون در فرمت های:

CRP و Puzzle، Script Concordance، Key Features

طراحی خواهند شد.

◆◆ مرحله دوم آزمون انفرادی

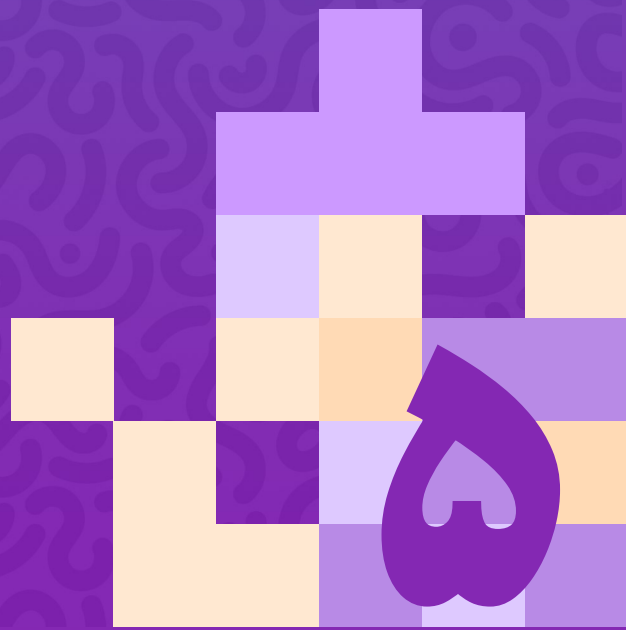
بخش دوم آزمون انفرادی مانند آزمون انفرادی مرحله اول به صورت Computer Based برگزار خواهد شد و کلیه دانشجویان برگزیده (۹۰ نفر) به شکل انفرادی در این آزمون شرکت خواهند کرد. در این آزمون سوالات به شکل CRP, KF, SC, Puzzle، سناریو و سایر تست‌های ارزیابی استدلال بالینی از رشته های داخلی، زنان، کودکان و جراحی و طب اورژانس و روان پزشکی توسط اعضای کمیته علمی طراحی خواهد شد.

برگزیدگان نهایی آزمون انفرادی براساس نمره تجمیعی آزمون

مرحله اول و دوم انفرادی انتخاب خواهند شد.

سهم آزمون غربالگری ۴۰ درصد

و مرحله دوم آزمون انفرادی ۶۰ درصد از نمره نهایی می باشد.

آزمون گروهی

آزمون گروهی در دو مرحله و به شرح زیر برگزار می شود:

♦♦ مرحله اول آزمون گروهی

نفرات برگزیده در مرحله اول آزمون انفرادی (غربالگری)، اعضای تیم های شرکت کننده در

مرحله گروهی اول را تشکیل خواهند داد که در قالب حداکثر ۳۰ تیم به رقابت می پردازند.

در این آزمون یک موضوع به انتخاب کمیته علمی به همراه راهنمای مربوط به کلیه تیم ها

اعلام خواهد شد و از داوطلبان خواسته می شود تا ظرف مدت تعیین شده، **پروژه ای را در رابطه با**

آن تهیه نمایند. تیم ها می توانند از منابع مورد نیاز و راهنمایی های اعضای هیات علمی به غیر از

اعضاء کمیته علمی المپیاد بهره مند شوند.

تیمهای دانشجویی موظف هستند تا در زمان مشخص شده پروژه نهایی خود را با فرمت

Word و PDF به دبیرخانه المپیاد ارسال نمایند.

مهلت ارسال پروژه ها طبق تقویم المپیاد اعلام شده خواهد بود. اعضای کمیته علمی المپیاد

موارد ارسالی را مطالعه، بررسی و داوری خواهند نمود.

◆◆ مرحله دوم آزمون گروهی

این آزمون به صورت TOSCE (Team Objective Structured Clinical Examination) و متمرکز در تهران برگزار خواهد شد. نحوه برگزاری این مرحله متعاقباً اعلام خواهد شد.

برگزیدگان نهایی مرحله آزمون گروهی بر اساس نمرات کسب

شده در هر دو مرحله انتخاب می شوند،

سهم مرحله اول گروهی در نمره نهایی ۲۰ درصد

و سهم مرحله دوم ۸۰ درصد لحاظ خواهد شد.

منابع آزمون

در حيطه استدلال باليني، موضوع المپياد چهار درس اصلي پزشكي عمومي (داخلی، کودکان، جراحی، زنان) و نيز مباحث روان پزشكي و طب اورژانس است، بنابراين از منابع معمول دوره پزشكي عمومي در اين رشته ها استفاده مي شود ولي اين به معنای آن نيست كه سؤالات دقيقاً از متن منبع طرح مي شود.

باهدف آشنايي بيشتر با شكل سؤالات آزمون و پاسخگويي به سؤالات شما در خصوص آزمون هاي استدلال باليني وبينارهاي توسط كميته علمي حيطه برگزار و زمان برگزاري آن متعاقباً توسط دبیرخانه المپياد اطلاع رسانی خواهد شد.

آزمون

گروهی دوم

آزمون

انفرادی دوم

آزمون

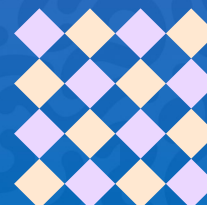
گروهی اول

(پروژه)

آزمون

انفرادی اول

(غربالگری)

آزمون‌های استدلال بالینی

خلاصه ای از نحوه طراحی آزمون های استدلالی در زیرآورده شده است:

◆◆ آزمون ویژگی کلیدی (KF (Key Features

هر سوال شامل یک سناریوی بالینی بسیار مشخص و در عین حال موجز می باشد که از داوطلب خواسته می شود، تادرمورد اقدامات تشخیصی یا درمانی بیمار، تصمیماتی اتخاذ کند. برای هر سوال ۱۶ گزینه در نظر گرفته شده است. با این که تعداد گزینه های درست ممکن است بیشتر از ۴ تا باشد ولی داوطلب در هر سوال مجاز به انتخاب حداکثر ۴ گزینه ازمیان ۱۶ گزینه می باشد. دقت شود در این آزمون هدف انتخاب گزینه هایی است که در شرایط سناریو گفته شده، اولویت بیشتری دارند.

◆◆ آزمون پازل (Puzzle)

در آزمون پازل، پرونده مربوط به ۴ بیمار درهم ریخته شده است و داوطلب تلاش می کند تا با خواندن مجدد اطلاعات مربوط به پرونده ها، آنها را دوباره مرتب کند. در این آزمون پرونده بیماران به چند قسمت شامل شکایت اصلی و فعلی، سابقه پزشکی، معاینه، نتایج پاراکلینیک و تدبیر بالینی تفکیک شده است. دقت شود که قسمت اول یا همان شکایت اصلی بیمار، تابلوی بالینی بسیار مشخص یک بیماری می باشد و آزمون دهنده باید با یک نگاه آن را تشخیص دهد (Pattern recognition)، و سپس با توجه به آن بقیه قسمت ها را انتخاب نماید. آزمون دهنده باید برای هر تابلوی بالینی فقط یک تشخیص انتخاب کند تا موفق شود قطعات مختلف پرونده را باهم هماهنگ کند.

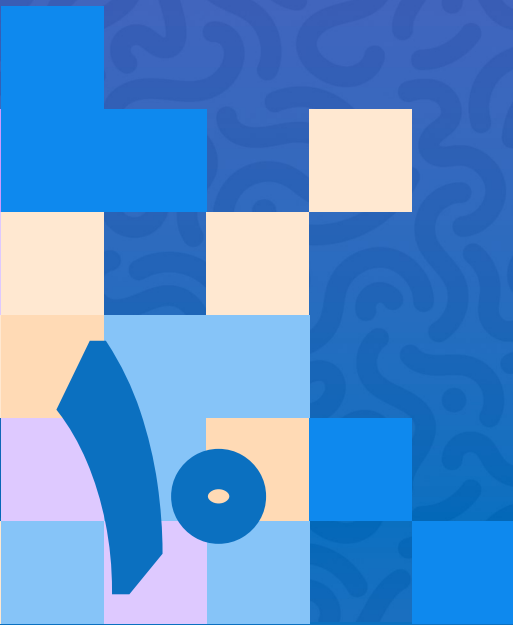

◆◆ آزمون (Script Concordance) SC

این نوع آزمون بخشی از استدلال را با تقلید از گام‌های استدلال بالینی ارزیابی می‌نماید و بر مبنای این اصل قرارداد که تصمیمات اتخاذ شده در فرایندهای استدلال بالینی، قابل بررسی و همسویی آن با نظرات پانل خبرگان قابل اندازه‌گیری است. این امر ابزاری برای ارزیابی استدلال بالینی فراهم می‌آورد. این شکل آزمون برای ارزیابی استدلال در موقعیتهای مبهم و غیر قطعی مورد استفاده است. این موقعیت‌ها مکرراً در طبابت روزانه رخ می‌دهد و با اینحال چنین موقعیت‌هایی با استفاده از آزمونهای معمول به سختی قابل ارزیابی هستند. جذابیت این آزمون برای متخصصین بالینی به علت تشابه کارکردهای شناختی با کارکردهایی است که مرتباً در طبابت روزانه صورت می‌گیرد.

آزمون SC از سه ستون تشکیل شده است که به ترتیب با مراحل تولید فرضیه (اگرچه ... فکر کنید) ، جمع‌آوری داده (وسپس دریابید که ...) و تفسیر داده (این فرضیه خواهد بود) مطابقت دارد. در هر سوال فرضیه اولیه (ستون اول) و یک داده جدید (ستون دوم) ارائه شده است و برای تفسیر داده‌ها لازم است آزمون‌شونده، در خصوص ارتباط داده جدید با فرضیه مربوطه بر اساس مقیاس لیکرت (از ۲- تا ۲+) تصمیم‌گیری نماید.

◆◆ آزمون استدلال بالینی (Clinical Reasoning Problem) CRP

این آزمون جهت ارزیابی مهارت ساختن فرضیه های تشخیصی بوده و توانایی فراگیر را در تصمیم گیری بالینی ارزیابی می کند. آزمون شامل چند مرحله می باشد:

ابتدا سناریویی مطرح می شود که نحوه طراحی آن به صورتی است که اطلاعات بیمار هرچند کامل است، اما برای تشخیص نهایی کافی نبوده و چند تشخیص افتراقی محتمل است. سپس ۶ گزینه تشخیصی به نحوی طراحی می شود که حداقل ۲ گزینه محتمل تر به سناریو در آن موجود باشد و همچنین، سایر گزینه ها نیز خیلی دور از ذهن نباشد. از داوطلب خواسته می شود که از میان گزینه های تشخیصی، یکی را انتخاب کند و سپس داده های سناریوی سوال به صورت ۱۲ گزینه در اختیار داوطلب قرار می گیرد تا بتواند حداکثر ۵ مورد را که با تشخیص انتخاب شده همخوانی دارد یا مرتبط است انتخاب کند و براساس تشخیص مورد نظر، نمره مثبت (تأییدکننده تشخیص) و یا منفی (تضعیف کننده تشخیص) بدهد.

در بخش بعدی مجدداً همان گزینه های تشخیصی ذکر می شود و از داوطلب خواسته می شود تشخیص مناسب دیگری را انتخاب کرده و سپس مجدداً همان داده های قبلی سناریوی سوال در قالب ۱۲ گزینه در اختیار داوطلب قرار می گیرد، تا حداکثر ۵ مورد را که با تشخیص انتخاب شده همخوانی دارد یا مرتبط است انتخاب کند و براساس تشخیص مورد نظر، نمره مثبت (تأییدکننده تشخیص) و یا منفی (تضعیف کننده تشخیص) بدهد.

هر سوال ۴ باکس دارد: در باکس ۱ و ۳ که شش گزینه دارند مجاز به انتخاب یک گزینه هستید و در صورت انتخاب بیش از یک گزینه، نمره منفی محاسبه خواهد شد. در باکس ۲ و ۴ که ۱۲ گزینه دارند، مجاز به انتخاب حداکثر ۵ گزینه هستید و در صورت انتخاب بیش از پنج گزینه، نمره منفی محاسبه خواهد شد.

توجه کنید نمره دهی در تمام آزمون های فوق، به شیوه

پانل خبرگان (Expert Panel) صورت می گیرد.

